

**R. P. Francisci Svarez, Granatensis, E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia
Sacrarum Literarum Primarij Professoris Defensio Fidei
Catholicæ Et Apostolicæ Adversvs Anglicanæ ...**

Suárez, Francisco

Coloniae Agrippinae, 1614

Cap. 29. Obiectionibus ex rei nouitate, & factis Imperatorum Reumque
desumpti satis fit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93459](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93459)

peratorem super legem, quam tulerat, ut milites in monasterio non sulciperentur, quæ erat iniusta, & contra supernaturalem finem, & nihilominus non est ausus reuocare illam per eam indirectam potestatem, quam nos illi tribuimus; non ergo illam in se agnoscebat. Vnde postquam Gregorius verbis submissio- nis, & humilitatis Imperatorem alloquutus fuerat, eum Dominum suum, *scilicet* famulum pietatis suæ, appel- lans, deinceps iniquitatem legis ostendens inter alia sic inquit, Ego vero hæc dominis meis loquens, quid sum, nisi pulvis, & cinis? sed tamen quia contra Dominum Deum hanc intendere constitutionem sentio, dominis ta- cere non possum. Et nihilominus in fine epistolæ ita concludit: Ego quidem iussioni subiectus eandem legem per diuersas terrarum partes transmitti feci, & quia lex ipsa omnipotenti Deo minime concordet, ecce per suggestionis meæ paginam serenissimis Dominis nuncia- ui. Vtrobique ergo quæ debui exolui, qui & Imperatori o- bedientiam præbui, & pro Deo, quod sensi, minime taciui.

Respondemus, satis in superioribus ostensum esse, quid D. Gregorius de Imperatorum potestate in Ec- clesia senserit, cū in Psal. 5. Pœnit. alias 101. circa ver- sum illum. *Tota die exprobrabant mihi inimici mei,* contra eundem Mauriciū Imperatorem scriptum reliquit: In tantum suæ temeritatem extendit vesania, ut caput Ecclesiarum Romanam Ecclesiam sibi videret, & in domina gentium terrena ius potestatis vsur- pet. Et infra in alium versum; *Initio tu Domine ter- ram fundasti,* eundem Mauriciū inter Ecclesie per- secutores annumerat, dicens, *Quid Nero, quid Dio- cletianus, quid denique iste, qui hoc tempore Ecclesiam persequitur?* Ex hoc ergo loco alterius intelligentiam rectè colligit Cardinales Baron. & Bellarm. Cum enim ille Imperator, licet catholicus, & alias Eccle- siæ benefactor, sua potestate abuteretur, prudenter egit Gregorius ad eum submissè scribendo, & blan- de illum exhortando, & instruendo, ut facilius il- lum ad legis emendationem, vel reuocationem in- duceret. Igitur non idcirco statim potestate sua usus non est, quia illam non haberet, sed quia non spera- uit tunc fructum, si rigore vteretur. Et ideo in princi- pio eiusdem epistolæ ad hoc insinuandum, & ad tu- endam sui muneris dignitatem ait: Ego autem indignus pietatis vestre famulus in hac suggestionem, neque ut Episcopus neque, ut seruus iure reipublicæ, sed iure priua- to loquor. Et nihilominus prouidentiam erga Eccle- siam eo tempore necessariam non omisit, nam legem illam, quam in fine illius epistolæ ad varias mundi partes transmitti fecisse, dicit: non sine debita cor- rectione, & moderatione transmissit: ut constet ex e- iusdem epistolæ ad Episcopos diuersarum regionum, quæ habetur lib. 7. in dict. 1. ep. 11. Vbi postquam dixit, legem quam Imperator dedit, &c. Vestro studio firmi- tati transmittere, &c. subdit, Hoc maxime exhortans, &c. ut nisi eorum vita fuerit subtiliter inquisita, susci- piendi non sint, post sufficientem autem probationem, & examinationem, aut suscipiendos esse. In quo mani- festè usus est auctoritate, quam habebat supra leges ciuiles in ordine ad bonum animæ, & spirituales finem moderandi legem.

Respon-
Baron. ann.
593 n. 14.
& sequen-
Bellarm. in
Respon ad
Reges Angl.

Ultimo possumus addere nonnullas alias Patrum loquutiones, quæ nimium potestati, seu dignitati ci- uili fauere videntur. Ignati. epist. ad Smirnen. Hono- rare oportet & Regem, neque enim Rege quisquam præ- stantior, aut quisquam similis ei in rebus omnibus crea- tus. Intelligitur autem de præstantia, & similitudine in potestate, vtique in suo ordine, ut diximus. Vnde ibidem de Episcopo etiam ait, esse honorandum, ut Principem sacerdotum, imaginem Dei serentem, & Christi. Et infra: Nec Episcopo, qui Deo consecratus est pro totius mundi salute, quicquam maius est in Ec- clesia. Quod etiam respectiue, & cum proportionem intelligendum est. Cyrille etiam Alexandr. lib. de Re- cta in Deum fide ad Theodosium in principio sic ait. A Deo, cuius est summa celsitudo, vobis clarissimi Reges

Alia Patrum
testimonia
Imperato-
riam digni-
tatem com-
mendantia
eorumque
explicatio.

A humane claritudinis fastidium incompatabilibus ex- cellentis præ omnibus alijs exurgens, & exaltatum, exi- miæ, ac honestæ fors sunt data. Vos enim estis summa- rum dignitatum fontes, & supra omnem eminentiam humanæ felicitatis principium, ac origo. Euestre qui- dem maiestatis clementissimis nutibus, quidquid regni solis substratum est, ut vitam legitimam, & admi- rabilem agat, gubernatur, at qui iugum non ferunt, facili- a vestro robore victi cadunt.

Hæc autem verba superius dictam intelligentiam facile recipiunt, & tanta moderatione, ac prudentia scripta sunt, ut non solum verum sensum statim per se prodant, sed etiam esse aliam potestatem excellen- tiorem, & plus quam humanam satis indicent. Ideo enim dixit Cyrillus, datum esse Regibus humanæ cel- situdinis fastigium, quia sacerdotale, & Pontificale plus est, quam humanum. Vnde cum postea dixit, Imperatorem esse summam dignitatum fontem, & supra omnem eminentiam, statim addidit, huma- ne felicitatis principium, & origo. Nam illa omnia de dignitatibus terrenis, ac temporalibus, quæ ad hu- manam, id est, naturalem, seu ciuilem felicitatem or- dinantur, intelligenda sunt. Quod magis declarat illa verba. *Quidquid regni solis substratum est, ut vi- tam legitimam, & admirabilem agat, vestri nutibus gubernatur.* Sciebat enim Cyrillus, esse multa, quæ regni solis non subisterantur, quæ tunc clarius ex- plicare non erat necesse; quia non doctrinam Eccle- siasticam tradere tunc instituerat, sed tantum Impe- ratorem ad veram de Christo fidem adiuuandam be- neuolam reddere.

Ultimo possumus notare verba Symmachi Papæ in Apologet. aduersus Anastas. Imperatorem, ubi com- parans Pontificem cum Imperatore in honore eis debito ait: *Vt non dicam superior, certè aequalis honor est.* Verumtamen ex antecedentibus constat sensus, & modestia Pontificis. Dixerat enim, *Conferamus ho- norem Imperatoris cum honore Pontificis, inter quas tantum distat, quantum ille rerum humanarum curam gerit, iste diuinarum.* Ex quo principio potuisset quidem expresse concludere, maiorem honorem Ponti- fici esse debitum, propter modestiam vero noluit. Vocauit autem honorem æqualem, non simpliciter sed secundum proportionem, quatenus vtique eor- um in suo ordine supremus est. Postea vero in dis- cursu Apologiæ diserte affirmat, & probat, habere se auctoritatem superiorem, ad cogendum Impera- torem, si hæreticus sit, aut cum hæreticis ab Ecclesia damnatis communicet.

CAPVT XXIX.

OBJECTIONIBUS EX REI NOUITATE, & factis Imperatorum, Regumque, de sum- ptis satisfit.

Conqueritur vterius Rex Angliæ, quod pote- stas hæc in Christianos Principes per ambitionem, Primatum nem, & abusu sit usurpata, ut in Præfat. ait Pontificis pag. 22. Ut autem hoc persuadeat, etiam usum eius nouitatem, nouum esse contendit. Sic enim in Præfat. pag. 24. di- cit, nouum esse, & absurdum sensum illorum verbo- rum Christi: *Pasce oves meas, & Quicumque ligate- ris, ex quo genus illud potestatis colligitur.* Et pagin. 60. cum dixisset Petrus fuisse illorum Apostolorum, quos Christus elegit, Principem tantum ordine quo- dam, subiungit: *Nec aliquid sibi amplius trecentis post Christum annis Romana sedis Episcopus arrogauit.* De- inde, ut hanc nouitatem suadeat, ibidem in generali di- cit Romanos Episcopos vsq; ad Phocæ tempora Im- peratoribus subiectos fuisse. Sed hoc quam sit à veritate alienum, satis in superioribus ostensum est. Antea verò pagin. 28. & sequentibus, aliqua Imperatorum, & Re- gum facta recensuerat, quæ ad prædictam nouitatem vsurpatæ iurisdictionis, & antiquam subiectionem Roma-

Romanorum Pontificum ostendendam induci possunt, de quibus propterea hic nobis dicendum est.

Præterea vero ad generalem de nouitate querelam refutandam sufficere quidem possent ea, quæ ad probandam hanc potestatem ex antiquo vsu, & traditione adduximus. Breuiter tamen addimus, si sermo sit de ipsa potestate, tam antiquam esse, quam est antiqua monarchiæ Ecclesiasticæ institutio, quæ ab ipso met Christo verbis satis expressis facta est. Nam hunc esse legitimum sensum illorum verborum, eumque non nouum, sed antiquissimum; imo & perpetuum in Catholica Ecclesia fuisse, satis demonstratum est. In illa vero institutione, ac potestate includi ius hoc ad cogendos Christianos Principes hereticos, schismaticos, vel Ecclesiæ inobedientes, perniciosos, & incorrigibiles, euidenter rationibus, ac testimonijs ostensum est. Quibus cum Rex Angliæ nihil habeat, quod respondeat, fingit, catholicos asserere, posse Pontificem ad libidinem regna tollere, & condonare, vt ait in Pref. pag. 13. imò etiam pro libidine posse illos ad occisionem ducere, vt pag. 24. adiungit. Vbi etiã addit, verba illa Christi: *Pasce oues meas*, ita à nobis exponi, Tanquam hoc significarent, tolle, proscribe, abdicā Christianos Principes, atq. Reges.

Sed (vt iterum iam in superioribus dixi) hæc sunt euasiones friuolæ, vanæque portenta à Protestantibus inuenta, vt & Regi imponerent, & odium in catholicos, & in veritatem ipsam excitarent. Nunquid enim quia Rex Angliæ potestatem habet ad coercendos subditos suos iustis poenis, quando deliquerint contra suas leges, ideo dicendus est, ad libidinem suam posse occidere subditos, eosve bonis suis priuare? Certe neque subditi sui hoc audire vellent, neque ipse tantam tyrannidem sibi attribui permetteret. Cur ergo in Christi Vicario fingit, quod de se puderet audire? Vera ergo nouitas in hac tyrannica potestate fingenda à Protestantibus reperta est, antiquitas autem legitimæ potestatis Pontificiæ ad iustam Principum coercionem, etiam vsq. ad priuationem regnorum, si causa sit digna, & ipsi rebelles sint, euidenter à catholicis Doctoribus suppositis Christi verbis ostensa est: nec de ipsa potestate aliud dicendum superest.

Si vero sit sermo de vsu, distinguere possumus vsum directiue potestatis, & coactiue, & de vtroque facile confitemur nō fuisse in Ecclesia erga Christianos Imperatores, aut Reges, trecentis post Christum annis, non quia esse non posset, sed quia non erat materia eius: nulli enim fuerunt illis temporibus Christiani Principes, aut Imperatores. Quid ergo mirum, si Pontifices præceptis suis, ac legibus illos gubernare non possent, nec sua potestate cogere, cum Paulus dixerit: *De his, qui foris sunt, nihil ad nos*? Solum ergo tunc poterant illis fidem predicare, & quamdiu vero illam voluntariè non suscipiebant, & per baptismū non profitebantur, efficacius dirigi, aut regi non poterant. Ab hoc autem tempore, breue illud excipio, in quo Philippus Imperator Christianus fuit: nam in illum Fabianus Pontifex sua potestate, quantum occasio iuxta tulit vsus est, vt supra ex Eusebio retulimus. Vt hoc exemplo appareat, non esse solidam, neque simpliciter veram illam Regis absolutam loquutionem. Neq. amplius trecentis post Christum annis Pontifices Romani sibi arrogauerunt, quandoquidem quantum illius temporis occasio tulit, Fabianus ea legitime vsus est. Accedit quòd illo etiam tempore Ecclesia vsa est sua potestate spiritali in materia etiam temporali, prout ad suum bonum expediebat, nulla habita ratione ciuiliū legum, sed illas corrigendo, aut limitando propter spirituales finem. Exemplum optimum est in lege facta à quodam Concilio Africano, vt Cyrill. refert epi. 46. ne clericus possit in testamento in tutorem nominari, cum leges ciuiles neminem à tutela eximi posse disponant. ff. de Excusat. tutor. per plures leges.

Præterea post illa tempora semper Pontifices vsi sunt hac potestate in Christianos Principes, prius quidem monitis, & præceptis eos dirigendo, & vbi oportuit, eorum leges emendando, vt de Gregorio capite præcedenti vidimus, & de alijs supra retulimus. Postea vero etiam cogendo, quantum necessitas postulabat & ratio temporum permittebat. Vfus enim huius potestatis coercitiue non est per se necessarius, sed cogente necessitate. Atque vtinam necessitas istius vsus nunquam fuisset, id est, nunquam fuissent quæ ad illum exercendum obligarent. Quamdiu ergo talia crimina in Principibus Christianis inuenta non sunt, sine præiudicio potestatis potuit talis vsus in Ecclesia non esse. E contrario vero, non fuit necesse, vt statim ac Imperatores Christiani Apostatæ, vel Ecclesiæ rebelles esse caperunt, tota sua potestate Ecclesia, seu Pontifices in eos vsi fuerint: quia ex tali vsu non fructum, sed maius Ecclesiæ nocumentum timere potuerunt. Vnde August. respondens simili argumento Donati epist. 204. ad eundem ait. *Repetis sicut audio, quod in Evangelio scriptum est, recessisse à Domino septuaginta discipulos, & arbitrio sua male, atque impia discessionis fuisse permisos, ceterisq. duodecim, qui remanserant, fuisse responsū. Nunquid & vos vultis ire? Et non attendis, quia tunc primum Ecclesia nouello germine pullulabat, nondumq. in exuerat completa illa prophetia. Et adorabunt eum omnes Reges terra, omnes gentes seruiunt illi. Quod utiq. quanto magis impletur, tanto maiore vtiur Ecclesia potestate, vt non solum inuitet, sed etiam cogat ad bonum. Idem ergo in illis primis temporibus Iuliani v. g. vel aliorum accidit, qui per potentiam, & tyrannidem more gentiliū Ecclesiam persequabantur. Et nihilominus non defuit circa eadem tempora vsus huius potestatis, quando cum fructu coerceri potuit, vt ex censura Ambrosij in Theodosium, & Innocentij in Arcadium aperte ostenditur, & ita etiam postea successu temporum iuxta occurrentes occasiones vsus huius potestatis adhibitus est, vt vidimus.*

Sed occurrit Rex Angliæ ex contrarijs factis ostendens contrarium ius Imperatoriæ potestatis in Pontifices. Nam Imperatoris (inquit) assensus longo annorum decursu eligendis Pontificibus interuenit, & ex Imperatoris suffragio in Pontificem illis verbis affirmant: *Ecce serenissimus Dominus Imperator fieri siniam, leonem iussit. Et quidem prouisione illius vocari leo potest, fieri autem leo non potest. Vnde necesse est, vt omnes culpas, ac negligentias meas non mihi, sed sue pietati deputet, qui virtutis mysterium infirmo commisit.* Addimus vero deinde, multis temporibus factos esse Pontifices sine consensu Imperatorum, aut Regum, nimirum & ante conuersionem Imperatorum ad Christianam fidem per trecentos, & plures annos, & post conuersionem Constantini per alios ducentos annos vsq. ad Iustinianum Augustum, à cuius tempore Imperatores ius illud vsurpare ceperunt, vt vulgare est in historijs. Vnde colligimus, non recepisse Imperatores hanc potestatem diuino iure, quia alias nunquam sine illorum suffragio Pontificis electio valide fieri potuisset. Neq. etiam habuisse illam ex vi Imperij, tum quia alias à principio illam sibi arrogassent: tum præcipue quia Imperium terrenum est, & humanum, Pontificis autem dignitas suo modo diuina, & celestis est.

Argumentum Regis ex Imperatoris suffragio in Pontificem eligentem.

Imperator Philippus primus catholicus exiit, in cuius Pontifex sua potestate vsus est.

Cap. Dissert. cet. 5. Repetitio 23. 44.

7
Quo iure
Imperatores
in Pontifici
electione
suffragium
aliquando
intulerunt.

Exercuerunt ergo illam potestatem vel usurpata, vel ab ipsis Pontificibus concessam. Et quidem priori modo illam per vim, ac potentiam à Iustiniāno vsque ad Constantium I. V. exercuerunt. Atque hanc vim, ac tyrannidem deplorauit Gregor. in Psal. 5. Pānit. sup̄a allegatum, & notauit Baron. ann. 590. nu. 5. vbi etiam commemorat Imperatorum violentiam, auaritiam, & simoniam in extorquenda pro sua confirmatione pecunia, quæ consuetudo vsque ad Agathonem Papam durauit, vt sumitur ex c. *Agatho*, d. 63. Quapropter vana est, quam Rex sumit ex hac consuetudine, argumentatio, quia ex summa vi, & iniuria nullum ius colligi potest. Posteriori autem modo dicunt aliqui, vfos esse hac potestate Carolum Magnum, & Othonem Imperatores virtute priuilegiarum, quæ Adrianus I. & Leo 8. illis concesserunt, prout Gratianus refert in c. *Hadrianus 2.* & c. *In synodo*, d. 63. Verumtamen capita illa Gratiani ex falsis historijs desumpta esse, & priuilegia illa ab schismaticis fuisse confecta, late ostendit Cardinalis Bellarm. in sua responsione ad Regem, & latius Cardinalis Baron. Ann. 774. à n. 10. & ann. 964. à n. 22. vbi inter alias rationes inde argumentum sumit, quod nulla historia narrat, Carolum, vel successores eius tali priuilegio vfos fuisse. Et ita omnino euertitur Regium argumentum.

8 Et quamuis hanc Cardinalium sententiam omnino veram esse existimem, ne tamen quis putet solutionem argumenti pendere ex reprobatione historie, quam nunc examinare non vacat, addendum censuimus (quod etiam Bellarminus non omisit) etiam si vera esset historia, & verum priuilegium, factisq; de legitimo illius visu constaret, nihil inde inferri contra eminentiam Pontificiæ potestatis; imo in hoc extolli, quod tanta est, vt electio etiam successorum Pontificum ex illius institutione, & determinatione pendeat, valueritq; partem aliquam. vel electionis, vel confirmationis futuri Pontificis Imperatoribus ex priuilegio communicare. Quod licet aliquis Pontifex concessisset, aliquis etiam successor eius reuocare potuisset. Nam semper summus Pontifex manet Imperatore superior, & priuilegium à superiore liberaliter concessum ab eodem, vel æquali successore reuocari potest: præsertim si tale priuilegium parum sit vniuersali Ecclesiæ vtile, quale illud sine dubio, vel potius perniciosum fuisset. Quod autem Imperator non obtinente tali priuilegio semper maneat Pontifex inferior, manifestum est, quia per tale priuilegium nulla iurisdictio spiritualis Imperatori data esset. Nam ius nominandi, eligendi, vel confirmandi non est iurisdictio, sed autoritas quedam quæ (qualiscunque illa sit) versatur circa personam eligendam in Pontificem, non tamen circa Pontificem iam electum, supra quem neque ipsemet Pontifex potest iurisditionem aliquam, vel potestatem concedere, aut delegare. Neque etiam propter tale priuilegium Imperator à iurisditione Pontificis exemptus fuit, quia etiam repugnat, Pontificem simile priuilegium concedere in diminutione dignitatis, & curæ sibi à Christo demandatæ. Neque ad effectum talis priuilegij est talis exemptio necessaria, nam ante quam Pontifex eligatur, non habet locum exemptio, postquam vero electus est, etiam qui illum elegerunt, illi subiiciuntur, vt in Cardinalibus, & in alijs electoribus patet. Cursu verò, & mutatione temporum priuilegium illud sublatum est, meliorque electionis forma instituta, de qua alibi Deo dante dicetur.

9 Pergit Rex, obijciatque secundo, *Passim de currere Imperatorum exempla, qui Romanis Pontificibus suam potestatem abrogarunt.* Adhibetque exempla in Othone Imperatore, qui Ioannem I. Pontificem, & in Henrico. III. Imperatore, qui Benedictum. IX. Greg. VI. & Syluest. III. deposuerunt. Sed in primis licet hæc vera essent, nihil contra veritatem effice-

Priuilegium
ab vno con
cessum ab æ
quali
reuocari po
test.

Alia obie
ctio Regis ex
actis Impe
ratorum in
Pontifices
desumpta.

rent. Quia ex factis, quæ iusta, & licita non probantur, nullum ostenditur ius. Deinde dicimus partim vera non esse partim non fideliter narrari. Nam Otho non deposuit Ioannem. Aut enim potestate temporalis, & hac non potuit legitime in Pontificem vt, non solum quia ex vi Pontificatus erat exemptus, vt libro sequenti ostendam: sed etiam quia iam tunc Pontifex erat Rex, & supremus in temporalibus, sicut nunc est: vel id fecisset Otho spirituali potestate, & hoc etiam dici non potest quia nec illam habebat, vt ostendimus, nec legimus illam usurpasse, aut eo errore laborasse Othonem, vt se caput Ecclesiæ faceret. Imò tam de illo, quam de alijs Imperatoribus catholicis legimus, nunquam brachio, aut virtute sua, sed alicuius synodi, quam congregari procurabant, autoritate, de Pontificum causis, vel abdicatione tractasse.

10 Vnde Platina in vita Ioannis XIII. licet prius dicat, Othonem persuadente clero Leonem VIII. loco Ioannis, qui aufugerat, creasse; nihilominus ita id declarat, dicens, cum Romani instarent apud Imperatorem, vt alium Pontificem, abrogato Ioanne, crearet, respondisse, electionem ad populum, & clerum pertinere, & ita clerum elegisse Leonem, Othonem vero illum suscepisse. Imò etiam indicat, Ioannem non fuisse depositum propter solos mores, sed quia, *Alueyri Patri potentia Pontificatum occupauerat*, nam in his verbis indicare videtur, non fuisse recte electum, sed per vim, & potentiam intrusum. Et hoc sentit Onufrius in additionibus ad Platinum, dum sentit Leonem VII. fuisse recte electum viuentis Ioanne. Sed quia fortasse verius est, nec Ioannem fuisse recte depositum, nec Leonem valide electum, addendum est, Othonem excessisse zelo non secundum scientiam, synodumque fuisse priuatam, & illegitimam, potuisseque errare, existimando, posse deponi Pontificem propter crimina extra hæresim, vel fortasse magis propter violentiam Imperatoris, & humanum timorem id fecit quam quia sentiret legitime fieri potuisse. Vide Baronium ann. 964. n. 15. Ex alijs Quod verò ad alios tres Pontifices spectat, in primis falsum est, omnes fuisse veros Pontifices, nam de Syluestro certum est fuisse intrusum, & schismaticum. De alijs vero nonnulla etiam dubitatio est, licet probabilius credatur, legitimos Pontifices fuisse. Deinde syluester non ab Henrico, sed à Benedicto IX. legitimo Papa electus fuit. Ipse item postea non ab Henrico delectus, sed sua sponte (vel persuasione cuiusdam sancti Abbatis, vt aliqui referunt: vel vt liberius viueret) pecunia accepta, Papatu renuntiavit. Atque hoc tandem modo Gregorius VI. intro ductus est; quem solum Henricus postea deponendum curauit, in quo potuit idem error qui in Ioanne 12. contingere, quamuis illum etiam voluntarie cessisse, multi tradant. Vide Baronium Anno 1044.

11 Tercio Rex post Imperatores ad Reges transitum facit, & prius generatim dicit, non minori Constantia Reges hoc in se ius Pontificis temporale aspernatos fuisse: deinde facta quedam aliquorum Regum Galliarum, & Angliarum refert, ex quibus concludere vult, nullum ius in Reges ex diuina institutione habere; nec præscriptione illud assequi potuisse, cum per similia facta satis fuerit interrupta. Sed non censui necessarium in examinanda veritate historiarum circa facta huiusmodi immorari, quia licet omnia, vt referuntur, admittantur, nihil ad concludendum, quod intenditur, conducunt. Primò ex illa generali ratione, quod facta Regum temporalium parum valent ad ostendendum diuinum ius; tum quia illud per se cognoscere, vel docere non illorum munus est, sed Prælatorum Ecclesiæ, & præcipue summorum Pontificum: tum etiam quia nimirum sæpe potentia sua freti, & vel ambitione dominationis, vel turpissimi lucri cupiditate illecti, potestatis Regiarum iura transcendunt. Secundo,

Secundo, & specialius, quia omnia verba, & facta, quae referuntur, ad alias causas, seu materias pertinent, ex illisque non solum inferri non potest, Romanum Pontificem non habere supremam potestatem in spiritualibus, quae ad directionem & correctionem Regum, etiam in materia temporalis, se extendat, verum etiam nec colligi potest, Reges illos ita sensisse. Quod breui discursu per singula, quae afferuntur, discurrendo, demonstratio.

Primum enim affert inepta quaedam verba Philippi Pulchri Francorum Regis, quae in epistola quadam ad Bonifacium VIII. aliquo animi furore, aut impetu iracundiae ductus, scripsit, ex quibus argumentum sumere contra rationem est. Sed ommissa contumelia, quid tandem Rex ille affirmavit? *Scias, nos in temporalibus alicui non subesse.* At quid tandem hinc sequitur? aut quis hoc inficiatur? Certè qui desinite dixit, se in temporalibus alicui non subesse, tacite confessus est, in spiritualibus subesse, cui autem magis, quam Pontifici? Quod si ei in spiritualibus subesse falsum est, negare profecto non potuit, si temporalibus contra spiritualia Rex abutatur, ratione spiritualium posse etiam in temporalibus vexari, & corripi.

Deinde allegat sanctum Ludouicum, qui publica sanctione exactiones omnes curiae Papalis intra regnum suum prohibuit. Quam ex Arretis allegat. Cum illorum tamen copiam non habeamus, non possumus certum illius sensum explicare, nihil enim credimus à tanto, ac tali Rege sanctum, quod iustum, ac religiosum non fuerit. In tomo autem 6. Biblioth. Sanctorum in fine, quandam Pragmaticam sanctionem eiusdem Regis typis mandatam inuenimus, in qua in fauorem Ecclesiasticae iurisdictionis, & liberae prouisionis beneficiorum, & cum obseruantia sacrorum canonum multa legimus scripta, de exactionibus autem curiae Romanae penitus nihil. Alij verò prohibitionem illam non absolute, sed cum limitatione referunt, videlicet, *exactiones, & onera grauissima, &c. colligi nullatenus volumus, nisi prout rationabili, pia, & urgentissima inuitabili necessitate.* Itaque si quid sanctus Rex faciuit, non fuit spiritus elationis, aut exemptionis ab obedientia Papae, sed quatenus existimauit iuxta sui regni conseruationem esse necessarium, & ad suam iurisdictionem temporalem pertinere. Adeo enim fuit ab usurpatione spiritualis potestatis alienus, ut cum eius legatus vltro Ecclesiarum cathedralium à Papa impetrasset Bullam prouisionum, Rex in ignem illam protulerit, dicens, *gratias non agimus tibi de his, quae in periculum animarum nostrarum impetrasti, videlicet, ut Ecclesiae prouideamus.* Et illa uti noluit. Ita refert Rebuff. in Concordat. in Prooemio. §. *Quadam nobis verb. Optamus.*

Denique Rex Angliae late commemorat factum Ludouici II. Regis Galliae, qui Pio II. Pontifici petenti reuocari quandam pragmaticam sanctionem non acquieuit. Sed hoc etiam nihil ad causam facit, nam tota illa controuersia fuit sine schismate, semper enim Rex ille obediens Papae fuit, ut ex literis eius ad Pium II. supra ostensum est. Nec video, cur Rex Jacobus potius Pij II. Ludouicique II. quam sequentium Pontificum, & Regum usque ad Leonem X. mentionem fecerit, cuius tempore illa finita est, & pragmatica abrogata in Concilio Lateranensi sub eodem Leone X. sessio. II. Vbi tota illa historia late refertur, & ex illa constat Pontifices nunquam absoluta potestate fuisse in illo negotio vfos, sed suauiter processisse, ut seruata concordia, cum fidei unitate tandem res perficeretur.

Deinceps vero post magnam, & prolixam exaggerationem, quam Rex non probat, ad questionem breuiter distinctam diuertit, librumque Gerfonis commemorat, in quo grauitur quidem lapsus fuit, tribuendo Concilio generali potestatem coacti-

uam in Pontificem, etiam usque ad depositionem propter alia crimina praeter haeresim, nullo tamen modo Regibus tribuit spirituales potestatem, nec à subiectione, & potestate coercitua Pontificum illos eximit. Nec in dubium reuocauit Ecclesiasticam monarchiam, quam à Christo esse institutam, & auferri, aut in alium regimen transferri non posse, in eodem loco confirmat: superuacaneum ergo est, his verborum exaggerationibus, & digressionibus veritatem obscurare.

Tandem Rex Iacobus sex enumerat Reges Angliae, qui vel Episcoporum inuestituram sibi arrogarunt, vel Ecclesiasticarum personarum libertatem violarunt, vel Pontifici obedire noluerunt. Veruntamen haec facta turpia sunt, & occultanda potius, quam in medium producenda, & parum ad rem faciunt. Nam inuestitura Episcoporum aliquando fuerunt concessa, vel permissa Regibus: vnde Richardus, vel alius similis Rex Angliae non iuri diuino innixus, sed fortasse consuetudini, vel alicui praetexto priuilegio, illam potestatem retinere, aut exercere audebat. Et licet inobediens esset, ac pertinax Pontificum prohibitionibus utique Gregorij VII. ac successorum resistendo: non tamen sibi Primatum Ecclesiae arrogabat, neque absolute obedientiam Pontifici negabat, sed in particulari facto, vel practice tantum errabat, vel colore aliquo ius suum defendere fingebat. Tandem verò respicit, *Et inuestituram Deo & sancto Petro remisit, ut ait Guilielmus Malmesburiensis lib. 5. Histor.*

Similiter negare non possumus, aliquos Reges Angliae pertinaces nimium in usurpanda iurisdictione in personas Ecclesiasticas fuisse. Sed ex abusu, & tyrannide male colligitur legitima potestas: & praeterea error ille, seu peccatum ad aliam controuersiam pertinet, ut saepe dixi. Vnde iidem ipsi Reges Primatum Pontificis recognouerunt, eiusque potestatem coactiuam timuerunt, ut supra de Henrico II. visum est, qui adeo libertatis Ecclesiasticae violator fuit, ut neci Sancti Thomae Cantuariensis occasione dederit, & nihilominus Pontifici ceruicem submitte, & publicam poenitentiam egerit. Similiter Eduardus tam i. quam 2. & 3. licet in factis illis errarent, à Pontificis obedientia non recedebant, ut ex illorum epistolis supra vidimus, ubi etiam similes literas Richardi 1. recensuimus. Quapropter friuolum est, quod in hoc puncto Rex Iacobus respondet, *satis est, iniustam meorum iurium usurpationem, quotiescumque licuit, fuisse interruptam.* Potestas enim Pontificia non humano iure praescripta, sed diuino concessa est, ideoque nulla hominum tergiversatio, nulla inobedientia, nulla ve multorum annorum consuetudo illam mutare potest, vel minuire.

CAPVT XXX.

OBJECTIONIBVS EX NONNVLIS
rationibus desumptis satisfi.

QVAMVIS in libro Regis Angliae nullamquam rationem inueniam, qua errorem suum, & omnimodam exemptionem à potestate Papae, praesertim in temporalibus suadere nitatur, nihilominus ad huius libri complementum nonnullas, quae communiter circumferuntur, vel potiores iudicantur, breuiter proponere, & expedire necessarium visum est. Prima igitur esse solet (& videtur etiam esse Regis fundamentum) quia Rex est supremus in temporalibus, ut ex scripturis sumitur, & supra etiam ratione probatum est; ergo non potest esse simul in temporalibus subiectus. Probatur consequentia, quia qui est subiectus in aliqua materia, habet superiorem in illa; repugnat autem esse supremum, &